

LBRIS

We know
books

Colecția Roman Fiction

Lector: Nicoleta Arsenie
Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu
Coperta: Florin Afloarei

Editura IDEEA EUROPEANĂ
O.P. 22, C.P. 113, București, 014780
Tel./Fax.: 021-2125692; Tel.: 021-3106618
Comenzi carte prin poștă:
Tel.: 021-2125692
E-mail: office@ideeaeuropeana.ro
www.ideeaeuropeana.ro

© Editura Ideea Europeană

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TUMANIAN, PAUL

Băieții lunatici / Paul Tumanian. - București : Ideea Europeană,
2023

ISBN 978-606-594-982-9

821.135.1

Paul Tumanian

Băieții lunatici

București, 2023

Întoarcerea trupelor. Vulpița roșie

Nimeni nu știa ce avea să vină peste un an, peste doi, nemaivorbind de zece. Mulți își aminteau încă de „Marea Depresiune”, iar alții nu uitaseră încă nici de anii devalorizării galopante a mărcii germane. Dar unde nu se devalorizaseră banii! Ca și în acele vremuri, mulți veneau la restaurant ca să uite, măcar pentru o seară. Pentru alții seara avea să se dovedească neobișnuit de lungă.

Chelnerul se întoarse la masa lor, după ce, cu câteva minute mai înainte, trecuse să le lase meniul și, având aerul că încă nu uitase de bunele maniere, se aplecă să-i întrebe dacă s-au hotărât. Laura, ca mai toate femeile, se dovedi a fi, dintre ei doi, cea mai sociabilă și cea mai dispusă să comunice.

– Ce ne sugerați? întrebă ea c-un glas dulce înălțând spre chelner o față deschisă și prietenoasă.

Laurian își roti rapid privirea peste mesele din jur. Remarcă o măsuță unde ședea o pereche încă tânără, o ea care avea capul legat cu basma, dar nu una oarecare, ci o basma înflorată, veritabil blazon artistic, și un el cu cârlionți castanii căzând peste o frunte albă ca laptele. La o altă masă învecinată observă un domn simandicos, care ședea încruntat, iar lângă masă, un cuier în care se afla atârnat un joben, despre care presupuse că nu putea fi al altcuiva decât al domnului cel simandicos.

– V-aș sugera pentru început, spuse chelnerul, niște tartine cu cremă de somon afumat. Știți, deschide apetitul.

– Mhmmmm, încuviință Laura încântată. Și mai departe?

Chelnerul nu avu niciun moment de ezitare. Își știa lecția pe dinafară.

– Apoi, poate sunteți de acord să vă aduc niște rulo-uri de vinete cu șuncă și roquefort.

– Toate numai reci? făcu Laurian dezamăgit.

– Plăcinta cu pește, creveți și spanac ca fel principal, pe care v-o sugerez cu toată căldura, vă asigur că va fi bine încălzită.

Jenat de oferta grandioasă a chelnerului și pe care ei urmau s-o accepte, Laurian privi preocupat spre mesele din jur, să vadă dacă nu cumva unii dintre clienții localului nu se arătau scandalizați de un asemenea răsfăț. Nimeni însă nu părea să-și fi plecat urechea la ce discutau ei cu chelnerul.

– Și ca desert? se interesă Laura.

– Ei, lasă, făcu Laurian, mai e până la desert. De ce să ne gândim atât de departe?

Chelnerul însă afișă un fel de solidaritate cu Laura, ba chiar își apropie un pic capul de al ei, cu privirea întoarsă semnificativ către Laurian, într-un gest poate puțin cam prea familiar: Uite, vezi, ăștia suntem. Pune-te cu noi dacă îți dă mâna!

Laura nu păru foarte flatată de gestul chelnerului, ci acceptă jocul acestuia cu o oarecare rezervă:

– Deci?

– Ca desert, reluă chelnerul redevenind oarecum protocolar, o să vă las să alegeți între pere în lavă de ciocolată și tort de ciocolată cu *mousse* de migdale și piersici.

– E perfect, conchise Laura satisfăcută. Dar chimen?

– Doriți să punem chimen în tort? Sau în ce?

– Mă întrebam doar dacă aveți, explică ea. În caz că mi se face poftă.

– Mm, da. Eu știam că ne-a mai rămas ceva chimen, stimată doamnă, dar dacă țineți să știți sigur, mă duc să mă interesez la bucătărie. Și vin să vă spun, negreșit, da? Doriți să vă aprind o lumânare? întrebă chelnerul înainte de a duce comanda la bucătarul-șef.

– Unde? făcu Laurian un pic contrariat, neînțelegând ce dorea de fapt chelnerul.

– Păi, pe masă, explică chelnerul. Chiar în mijloc.

Laurian își roti privirea cercetătoare pe la mesele din jur, în timp ce Laura îl măsură pe chelner de sus în jos, cu o privire plină de înțelegere pentru bunele sale intenții.

– Dar nu văd nicăieri lumânări pe mese, constată Laurian.

– Într-adevăr, nu sunt alte lumânări, acceptă chelnerul, dar mă gândeam că dumneavoastră vreți ceva mai romantic.

– Mai romantic? repetă Laurian nu foarte convins.

– Poate că vrea doamna, insistă chelnerul.

– Chiar așa, strigă Laurian. Poate că vrea. Păi, s-o întrebăm, nu? Ce zici, Laura?

Laura se gândi un pic și o umbră nedeslușită trecu peste fața ei. Spuse:

– Mai bine s-o lăsăm pe altă dată.

– După cum vezi, ridică Laurian din umeri spre chelner în chip de concluzie, o lăsăm pe altă dată.

– Cum doriți, spuse chelnerul. Și dispăru de lângă masă.

Clape de pian risipeau note distanțate în aerul calm al salonului, ca odinioară. Toți profitau de acele note,

le gustau, dar nimeni nu avea aerul că datorează cuiva recunoștință. Și de ce ar fi datorat?

Un tânăr se înființă la masa lor, oprindu-se foarte aproape. Era destul de înalt și subțirel și ei amândoi își ridicară spre fața lui impenetrabilă privirile surprinse. Neplăcut surprinse. Tânărul nu era îmbrăcat tocmai sărăcăcios și deci nu putea fi confundat, în principiu, cu un cerșetor.

Nu stătu mult pe gânduri, intră direct în subiect. Nu era nici prea sfios, nici prea înfipt.

– Mă scuzați, zise el, eram prin preajmă. Am auzit întâmplător ce-ați comandat și m-am gândit că poate, având în vedere bunele referințe pe care le am, m-ați putea împrumuta cu o sumă de bani. Nu mare, se grăbi el să adauge, observând figura neîncrezătoare a lui Laurian. O sumă mică.

– Ce ziceai? Că ai referințe? întrebă Laurian pe un ton ostil. Pot să știi și eu de la cine?

– Vreți să vi le arăt? plusă tânărul, cătuși de puțin descumpănit.

– Nu, lasă. Zi, mai bine, la ce-ți trebuie bani? îl chestionă Laurian.

– Am nevoie de bani pentru o călătorie lungă pe care vreau s-o fac.

– Toți vrem să facem călătorii lungi, îl apostrofă Laurian cu răceală. Asta nu înseamnă că, una-două, ne-apucăm de cerșit.

Tânărul se abținu de la orice replică.

– Nu mă întrebați unde vreau să călătoresc? replică el după o ușoară ezitare, afișând un aer de demnitate ultragiată. Avea, fără doar și poate, viziunea sa proprie despre demnitate.

Laura preferă să nu calce pe cărarea de ostilitate deschisă de Laurian.

– Unde vrei să călătorești, copile? îl întrebă ea.

Tânărul o fixă în tăcere preț de o secundă sau două, fără a da vreun semn că apreciază cât de cât atitudinea ei binevoitoare.

– Spre Est, rosti el cu aceeași semeție. Și adăugă repezit, părând că lasă brusc la o parte orice abordare rațională: Cine comandă la restaurant ceea ce ați comandat dumneavoastră înseamnă că-i plin de bani.

– Nu mai vorbi prostii, flăcăule! replică iritat Laurian. Astăzi nimeni nu mai are bani! Judeci după comenzi făcute la restaurant? Păi patronii de restaurante n-au rămas decât cu obiceiurile și cu meniurile de pe vremuri. În rest, au amanetat tot. De unde știi tu că n-am amanetat și noi niscaiva bijuterii de familie ca să ne putem permite o seară la restaurant, poate ultima?

– Ați amanetat? întrebă tânărul, cu tupeu.

– N-am amanetat. Încă. Dar nici mult nu mai avem până s-ajungem acolo. Așa că, hai, șterge-o, până nu-mi sare țandăra! Ține-o tot spre Est și să nu te mai uiți în urmă!

Tânărul nu mai avu decât o scurtă ezitare, de bună seamă doar atât cât să decidă cum să iasă din scenă cu cât mai puțină pierdere de demnitate. Alese calea cea mai simplă: dispăru pur și simplu, lăsând în urma sa izul unei amenințări – o amenințare cu întoarcerea. Cândva.

Laurian privi în urma lui cu o grimasă de dispreț.

– Silă-mi fac peticarii ăștia care se țin bățoși! Auzi la el! Musai să plece într-o călătorie lungă.

Laura îl învălui cu o privire meditativă.

– Mă-ntreb dacă n-ar trebui să ne obișnuim cu tot felul de lucruri ciudate.

– Spre asta crezi că ne-ndreptăm? spuse Laurian în loc de răspuns, cu un scepticism moderat. Spre lucruri ciudate?

O vulpiță roșie se ivise în salon. Nu se proțăpise în fața niciunui client să ceară de mâncare, ci, având aerul că se rătăcise, se strecura printre mese fără să se oprească. Coadă îi dispărea, unduitoare, printre picioarele unor clienți pentru a apărea, la fel de unduitoare, printre ale altora.

– Marș de-aici! se răsti chelnerul agitându-și brațul spre ea.

Nimeni nu-i dădea vulpiței nicio atenție, toți își vedeau de masă și de conversație.

– Cum vă explicați că n-o vede nimeni? îl întrebă Laura pe chelner.

– Vă referiți la vulpe? se întoarse spre ea chelnerul. Fixă preț de câteva secunde un colț al salonului, undeva sus, ca și cum ar fi vrut să se inspire din acel loc. Se pare însă că de acolo i se trase mai degrabă dezamăgirea decât inspirația:

– O văd cu toții, doamnă, dar se prefac că nu-i treaba lor.

– Ar avea vreun motiv să se comporte astfel? întrebă Laura. La indiferența clienților mă refer.

– N-aș vrea să generalizez, dar e mai simplu să nu-ți bați capul, asta-i părerea mea.

– Credeți că ar putea să facă rău cuiva? insistă Laura. Credeți că ar putea fi turbată?

– Turbată? Nu știu ce să vă spun. Orice e posibil în ziua de astăzi, doamnă, filozofă chelnerul. Ceea ce văd eu, și sunt sigur că vede toată lumea, este că vulpița e roșie. Roșie, doamnă! Și mie culoarea asta nu-mi pică bine. Sincer vă spun. Și nu știu, zău, cui îi pică bine.

Laurian făcu un gest de apreciere în urma chelnerului care se îndepărta, ceva în genul: „Ce zici de el!”

– Ai văzut cum se strecoară? La vulpiță mă refer. N-are nicio ezitare să-și aleagă calea. Totdeauna am admirat capacitatea animalelor de a-și estima propria dimensiune corporală. Un dulău știe totdeauna că e mare atunci când se repede să muște o potaie mică, iar potaia mică știe cât e de mică atunci când o tuelește din calea lui.

– Așa e, îi dădu dreptate Laura.

– La fel e și când un animal, un câine, să zicem, sau o pisică, trebuie să treacă printr-o gaură dintr-un gard. Nu se încumetă să încerce decât atunci când apreciază, când știe, că gaura e de ajuns de mare pentru a-i permite să se strecoare prin ea. Deși, ca să fiu sincer, mi s-a-ntâmplat să văd câte un animal care greșește în apreciere și rămâne înțepenit în gaură. Dar asta, numai când e într-o situație disperată, să zicem.

Chelnerul veni aducându-le ruladele de vinete și le ură poftă bună.

Laurian tăie o felie din ruladă și spuse:

– Ți-aduci aminte de ultimul spectacol pe care l-am văzut la operă?

– A! Ala cu dansurile? strigă ea, deloc încântată că Laurian îi cerea să-și aducă aminte de ceva atât de îndepărtat. Mi-e și groază să-mi amintesc cum a trebuit să trecem prin Parcul Operei. Toți tipii ăia care mișunau pe-acolo! Uf, groaznic! În întuneric... Cât se poate de scârbos.

– Ba parc-am fost pe lumină, o contrazise Laurian, indecis.

– Ba nu, pe întuneric am fost, hotărî Laura, foarte sigură pe ea. Pe întuneric, păi altfel cum am fi ajuns la

spectacol la ora nouăsprezece? Că a fost ora nouăsprezece, asta îmi amintesc exact. Groaznic spectacol!

– Mai ții minte? Păi da. Unde era arta? Ceva incert, nu crezi?

– Ba pentru mine a fost un lucru cât se poate de cert că dansurile alea n-aveau nimic de-a face cu arta. Mai degrabă gimnastică, așa zice, asta da. Exerciții de gimnastică cu tot felul de obiecte neobișnuite. Dar locurile de la lojă au fost foarte bune, asta trebuie să recunosc. Priveliștea sălii era absolut încântătoare. Mi-am adus aminte de filmul ăla cu o cucoană geloasă, tot așa, într-o sală de spectacol, cred că ți-am și povestit.

– Nu mai țin minte. Poate îmi reamintești?

– Era o cucoană geloasă într-o sală de spectacole care își strivește țigara de spatele gol al rivalei sale care stătea pe rândul din față.

– Da? se minună Laurian. Ei, uitate, de asta chiar nu-mi amintesc. Dar ce căuta tipa cu țigara aprinsă în sală?

– La asta nu m-am gândit, mărturisi Laura. Am savurat doar gestul. Era o răzbunare la care cei mai mulți dintre noi abia dacă îndrăznim să ne gândim.

– Îți plac răzbunările, Laura? o iscodi Laurian cu un interes viu.

– Nu neapărat. Dar cred că de cele mai multe ori nici nu ne dăm seama cât de mult ne place să ne răzbunăm, cum nu scăpăm nicio ocazie să ne plătim polițele într-un fel sau altul. Nu neapărat cu violență, mă refer la violența fizică. Dar profităm de toate micile slăbiciuni ale interlocutorului, de micile sale stângăcii, pentru a-l face să sufere, să simtă superioritatea noastră. S-o simtă cât mai, cum să spun, pregnant. Ah, mi se pare dezgustător! Dar văd că chelnerul a uitat de chimen.

– De chimen?

– Păi da. N-a rămas că să duce să se intereseze la bucătărie dacă mai au?

Un vuiet surd și îndepărtat îi făcu pe mulți dintre clienții restaurantului să înalțe capul uitând de conversații.

– Cutremur?

Nu era chiar panică, dar pentru mulți, chiar și după cei câțiva ani de temeri și de suferințe, zgomotul era cu totul neobișnuit.

Totuși, nu părea să fie cutremur. În salonul care începuse să trepideze, clienții se uitau speriați unii la alții, în timp ce din uruitul adânc care se tot apropia de undeva se detașa tot mai limpede scrâșnetul de mașinarie strivitoare al șenilelor.

– Tancuri! strigă cineva. Tancuri pe stradă!

Unii văzuseră în jurnalele de actualități din ultimele luni și din filmele de propagandă ale Ministerului de Război tancuri punând la pământ pereți întregi și intrând în casele oamenilor, năluci blindate dând buzna în visele copiilor, cu cercevele sfărâmate de la ferestre și moloz dimpreună cu praf scurgându-se de pe oțelul cenușiu al turelelor, în iureșul înaintării.

Totuși, nu toți se pierduseră cu firea. Tânărul de la masa din apropiere, cel pe care Laurian îl remarcase ceva mai înainte, se întoarse spre chelner și îl întrebă ce se întâmplă.

– Se întorc din război trupele, îi răspunse chelnerul.

Tânăra sa însoțitoare părea mai curând curioasă decât înspăimântată.

– Trupele noastre? se interesă ea.

– Eu sper că da, îi răspunse chelnerul ușor iritat, de parcă ar fi avut de răspuns unei întrebări prostesti. Avea atenția îndreptată mai mult spre umbrele uriașe,

mișcătoare, care începuseră să se profileze în dreptul ferestrelor ce dădeau în stradă.

Scrâșneau osiile neunse ale tancurilor și ale carelor blindate după atâta război pe uscăciune ca de deșert și în lipsuri de toate felurile. Chelnerii veneau și plecau străduindu-se să nu adauge la frenezia care începea să cuprindă salonul. Curios, notă de plată nu cerea nimeni, ca și cum clienții s-ar fi temut cu toții să părăsească restaurantul. Deși nici aici probabil că nu se simțea nimeni în foarte mare siguranță.

– Nu ne rămâne decât să așteptăm comunicatele, îl auziră pe tânărul acela spunând, resemnat, în timp ce însoțitoarea sa își uitase privirea undeva sus, într-un colț.

– Nici n-am știut că e atât de aproape, o auziră pe ea murmurând.

– Ce? întrebă el.

– Războiul, răspunse ea, absentă. Linia frontului.

– Eu mă întreb, zise un client între două vârste, cu papion, dacă toate astea nu sunt propagandă.

– Propagandă? se auzi o reacție în salon. După cum a decurs războiul, parcă văd că ăsta o să devină în foarte scurtă vreme un cuvânt la mare modă. Și toată lumea o să ridice din umeri resemnată.

Altcineva spuse:

– Părerea mea e că nu-i nevoie să fii nici antreprenor nici de la Serviciul de Înzestrare al Armatei ca să te-ntrebi dacă mai este ceva de făcut cu toate fiarele astea vechi. Pentru că e clar că cea mai mare parte din ele nu mai pot fi recuperate. De altfel, e de așteptat să avem în curând o înprospătare a tuturor tipurilor de armament.

– În privința asta, fu de părere altcineva, parcă văd că foarte curând o să se iște o întregă controversă.

În salon spiritele se încingeau.

– Apropo de așa-zisele fiare vechi, se auzi o voce cu accente autoritare, eu, dacă aș fi furnizor al statului, aș proceda la fel ca și cu materialele confiscate în cursul operațiunilor militare.

– Adică a celor de succes! preciză pe undeva o altă voce.

– Sigur, lăsăm la o parte eșecurile. Orice război se pornește doar atunci când ești sigur de succes. Sau, mă rog, măcar încrezător, într-o măsură rezonabilă.

– Dar doamnele? se făcu auzită o altă voce, oarecum pițigăiată, în partea opusă a salonului. Ne-ar face plăcere să auzim ce părere au doamnele. Nu-i bine să stați de-o parte, doamnelor.

Doamnele ședeau tăcute, privind cu modestie, ba chiar cu o anumită sfială, în farfurie. Unele fumau și, absente, suflau fumul peste capetele comesenilor. Totuși, nu toate erau chiar atât de sfioase. O doamnă spuse:

– Dacă cineva îmi garantează că și vasele noastre de luptă se întorc în porturi tefere și nevătămate, eu una mă declar mulțumită.

– Asta nimeni nu v-o poate garanta, doamnă, spuse unul din chelneri venind dinspre bucătărie cu o comandă. Parcă al dumneavoastră e mielul cu rozmarin?

– Nu, domnule, răspunse doamna, cu glasul tremurând de indignare, eu am comandat mămăligă cu brânză. Eu nu-mi permit să mănânc exoticiarii la vreme de restriște!

Și spunând asta, își întoarse privirea încărcată de reproș – ca să nu spunem de ură – spre masa unde Laurian aștepta răbdător plăcinta cu pește, creveți și spanac, în timp ce Laura prefera să ignore lumea din jur.

– Ce n-aș da, spuse ea, să trăiesc să văd ce se-ntâmplă în anii ce vin.

Laurian o învălui într-o privire paternă.

– Ai să trăiești, iubito, de ce să nu trăiești? spuse el, încurajator.

– Dacă am putea trăi mai multe vieți! Dar asta din păcate nu depinde de noi.

– Nu, nu depinde, fu de acord Laurian. Nu știu, Laura... Am o presimțire. Că ne-așteaptă un drum lung pe amândoi... Mă-ntreb dacă n-a făcut bine sora ta că a șters-o.

– Melania? Știi bine că a plecat pentru că s-a căsătorit cu Peter. Dacă nu se ivea englezul, te asigur că nici nu i-ar fi trecut prin cap.

– Zici tu! se arătă sceptic Laurian. A fost una din ultimele plecări din țară. Dacă mai întârzia un pic, rămânea acasă cu englezul ei cu tot.

– Părinții și-au dat acordul. Și dacă despre mama nu pot să spun că sunt sigură că își dă seama de situație, despre tata poți să crezi orice, numai că e pe dinafară, nu. De asta poți să fii sigur. Crede-mă, Laurian, nu se întrevede nicio schimbare. În orice caz, nu în bine.

Se auzea cum se îndepărtează zgomotul coloanei de tancuri și de care blindate pe stradă. Laurian trase adânc aer în piept și parcă dintr-odată se însenină.

– Bine, zise el. Uite, îmi amintesc când o dată mama m-a lăsat să mă urc pe capră alături de birjar.

– Zău? se arătă Laura interesată. Care birjar?

– Ai mei comandaseră o trăsură care să ne ducă la țară, cât mai departe de război. Deși probabil că era mai degrabă o iluzie. Războiul vine totdeauna peste tine, fie că te-aștepți, fie că nu.

– Așa este, încuviință Laura, împăcată. Niciodată nu poți scăpa de război. Exact cum îți spuneam ceva mai

devreme, oamenii țin morțiș să-și facă rău unul altuia. Și cum a fost?

– Cum a fost, ce?

– Pe capră, alături de birjar.

– A, da! Pe capră. Păi, caii miroseau ciudat.

– Ciudat?

– Vizitiul ne-a făcut loc pe capră, alături de el, mamei și mie. Aveam peste genunchi o pătură gri, aspră, care mirosea și ea a grajd și mi-amintesc că nu mi s-a părut tocmai curată. Dar eu eram fericit. Credeam că toate trebuie să fie așa cum sunt și că așa e când te așezi lângă vizitiu, nu-i ca-n mașină. Vedeam hăturile, care treceau peste spinările cailor. Spinările se unduiau ușor, iar mai aproape de mine, vedeam crupele cailor dântuind domol, hop-hop, hop-hop, coada tresăltând și mușchii pulpelor încordându-se și destinându-se la fiecare pas.

– O, ce frumos! spuse Laura.

– Era o zi perfect însorită, cu cer strălucitor ca oglinda. Războiul era undeva departe. Azi mi se pare că era o iluzie, dar atunci nu era iluzie, războiul chiar era departe. Trăsura mergea pe un drum de țară și se hurduca. Iar mie, pe capră, alături de birjar, legănatul îmi făcea o mare plăcere.

– Mă gândeam ce înseamnă să fii birjar. Să ai o pereche de cai și să-ți câștigi traiul cu ei. Dar, știi cum e, caii până la urmă îmbătrânesc. Vine un moment când trebuie să-i sacrifici, nu? Fiindcă consumă fără să producă.

– Ia te uită, se arătă Laurian plăcut surprins. La câte te gândești! Mărturisesc că mie nu mi-ar fi dat prin cap un asemenea detaliu.

– Eu niciodată nu m-aș despărți de calul care mi-a fost de folos, numai fiindcă a devenit neputincios. L-aș hrăni fără să-l mai pun la treabă. Doar așa, de drag.

Până la adânci bătrâneți, parcă așa se spune în basme, nu? De ce n-ar fi valabil și pentru animale?

– Știu, Laura, spuse el mișcat. Asta, fiindcă ești o fată bună. Și eu ar fi trebuit să fiu, încă de pe-atunci, de când eram mic.

– Sunt sigură că ai fost bun și că ești și-acuma, îl încurajă Laura, la fel de mișcată și ea, cu voce aproape șoptită.

– Nu, n-am fost. Nici atunci și nici acuma nu sunt. Ar fi trebuit să intru în vorbă cu el.

– Cu cine? făcu Laura ochii mari.

– Cu birjarul. Dacă aș fi avut suflet bun, ar fi trebuit să intru în vorbă cu el, să mă interesez de viața lui, de familia lui. Știu că toată lumea le zice *muscalu'*. Muscalu' în sus, muscalu' în jos. Și nimeni nu se gândește cât e de jignitor. În fond, e un om la fel ca oricare altul.

– Nu erai decât un copil, Laurian. Poate că mama ta ar fi trebuit să arate o anumită aplecare, nu tu. Spuneai că și ea stătea sus pe capră, alături de tine și de el, parcă așa spuneai, nu? Îmi închipui că tu erai la mijloc. Între cei doi oameni mari.

– Exact... Dar ia stai! o întrerupse Laurian. Se uită lung și dezaprobator la un puști care vindea ziare prin restaurant. Pe vremuri nu s-ar fi admis așa ceva, observă el pe un ton devenit brusc sever.

Laura se opri din mâncat, surprinsă de iritarea lui stărnită din senin. Îl observase și ea pe micul vânzător de ziare.

– Ai de gând să-l chemi pe chelner?

Pentru moment, Laurian rămase oarecum indecis.

– Văd că pe alții nu-i deranjează, observă el un pic intrigat.

Puștiul cu ziarele, ghicind că îl vorbeau de rău, dispăru, ca și cum ar fi vrut să evite un scandal. Peste câteva minute însă se treziră din nou cu el lângă masa lor, mai-mai să le-o atingă cu mapa lui soioasă, în care își ținea ziarele. Mapa era susținută pe dedesubt de o curea lată, la fel de soioasă, petrecută pe după umăr și pe după ceafă. Îl fixa pe Laurian drept în ochi, sau pe undeva pe alături, sfidător și mohorât, iar buza de jos, un pic răsfrântă, aproape că-i tremura de revolta de a fi refuzat încă înainte de a deschide gura.

– Nu cumpărați un ziar? Îs ultimele evenimente. Cumpărați?

– Ți-am zis, dispari! îl repezi Laurian.

– Când mi-ați zis? îl înfruntă băiatul pe un ton ostil. Nu mi-ați zis!

– Nu mă interesează ziarele tale!

Puștiul nu se dezlipea de masa lor, de parcă s-ar fi ambiționat ca, ignorând tot restul salonului, să le vândă doar lor.

– Doi gologani ziarul, insistă el. De ce nu cumpărați?

– Ți-am spus că nu mă interesează. Ți-am spus sau nu ți-am spus?

– Ce, n-aveți bani?

– Nu-i treaba ta dacă am sau n-am bani!

– Vi le dau pe toate, propuse puștiul.

– Asta-i culmea! se revoltă Laurian. Cum să mi le dai pe toate, când eu ți-am spus că nu mă interesează niciunul!

– Vi le dau pe toate, repetă micul vânzător de ziare ca și cum nici nu l-ar fi auzit pe Laurian vorbind. Vi le dau pe toate pe lăntugul de la gâtul doamnei.

– Câtă obrăznicie! izbucni Laura. Cum îndrăznești?

– Ce-i piatra aia de la lăntug? Topaz?

Laurian sări în picioare și îl înhăță pe puști de ceafă. Chiar și scuturat bine, puștiul tot nu se lăsa. Se împotrivea din toate puterile să fie târât afară și totodată îl apucase un fel de veselie dubioasă.

– Topaz, nu? Așa-i că mă pricep? strigă el printre icnete, zbatându-se și împotrivindu-se smuciturilor.

– Lăsați-l pe mâna mea, domnule, i se adresă un chelner, în timp ce privirile tuturor celor din jur se îndreptaseră curioase spre scena al cărei protagonist fusese micul vânzător de ziare.

Băiatul dispăru târât-îmbrâncit de chelner. După care în jur se reinstaură liniștea. Clienții restaurantului își restrânseră interesul fiecare la masa lui. Penibila întâmplare era dată uitării. Reîncepu zumzetul vocilor. Amuzat, Laurian se aplecă spre Laura rezemându-se cu coatele de masă:

– Și chiar e topaz pietricica de la lăntugul tău?

– Au gusturi bune ai mei, nu? spuse Laura privind-l cu ochi luminoși. Și totuși topazul e o piatră destul de ieftină, Laurian.

El își întoarse fața spre fereastră. Dincolo de geam, acum că tancurile trecuseră de mult, nu era decât întunericul. Își văzu fața oglindită în sticlă împreună cu alte capete, printre luminile din restaurant.

Înștiințarea polițistului

– Înțeleg că au fost mai multe pietricele, spuse Laurian. O avere. Ce o să faceți cu averea în vremurile astea, care se anunță atât de tulburi?

– Știu, tu te gândești de pe-acuma la drumuri lungi. Făcute de nevoie, din câte înțeleg. Dar ai mei nu sunt

sigură că s-au gândit la așa ceva. Mi-amintesc încă de când eram mică de discuțiile din casă. Trăgeam cu urechea și cred că nu înțelegeam mai mult de jumătate. Dar chiar și jumătate tot îmi era de-ajuns ca să-mi dau seama că ai mei aveau o cu totul altă viziune despre avere decât mulți dintre ceilalți.

– Adică?

– Lăsând la o parte zicala „Bani albi pentru zile negre”, știi cum se spune... De altfel ai mei nici n-au ținut vreodată propriu-zis la bani. Mama a preferat, și probabil că preferă și astăzi, bijuteriile. Și pot să te asigur că are gusturi alese. Sper că nu trage nimeni cu urechea să ne audă vorbind de bijuterii!

– Să nu-mi spui unde sunt ascunse! glumi Laurian.

– N-am să-ți spun! râse Laura. Așa că mama – reluă ea –, cum îți spuneam, are gusturi artistice. N-o fi ea un spirit întreprinzător, dar știe totuși în ce să investească. În bijuterii! Ea când admiră o operă de artă, de pildă lebăda noastră de aur alb, cu topaze – știi, avem o broșă în formă de lebădă –, se gândește întotdeauna că, oricât talent ai avea, opera de artă nu se naște fără o investiție de capital. Na, ca să vezi până unde poate s-ajungă! Zice: toți artiștii care au creat în castelele de pe Loara – pictori, sculptori, arhitecți, ce-or fi fost – n-ar fi avut nicio șansă să-și realizeze operele dacă nu erau seniorii, proprietarii castelelor, să-i plătească. Leonardo da Vinci! Și el, oricât de celebru astăzi, a fost în serviciul unor seniori, inclusiv în al regelui Francisc I al Franței. Chiar și Voltaire, marele și năzurosul Voltaire, a creat un timp sub oblăduirea lui Frederic cel Mare, regele Prusiei! Sunt observațiile mamei, ce zici de ea?

– Mda, recunosc Laurian. E ceva adevăr în ce spune mama ta, dar nu-i bine nici să minimalizăm talentul artiștilor, rolul lor în...